

Fakta, argument & debatt

Nyhetsbrev om alkohol, narkotika och sociala frågor från Blå Bandet i samverkan med SLAN

N:r 7 - publicerad 19 juni 2025

Blå Bandet

Nyhetsbrevet produceras av Blå Bandet (Sveriges Blåbandsförbund) och ges ut i samverkan med SLAN (Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor)

www.blabandet.se www.slan.se

Redaktör Owe Ranebäck

nyhetsbrev@blabandet.se 070-3244680

Redigering & utskick: Per-Olof Svensson

INNEHÅLL

- Så många barn påverkas av alkoholen – utan att få hjälp
- Ny allians ska minska alkoholskadorna i Europa
- Försäljning av lustgas begränsas kraftigt
- Utmaning för hemtjänsten när äldre dricker allt mer
- Europas narkotikamarknad i förändring
- Sveriges bryggerier missnöjda med gårdsförsäljningen
- Europeisk polisinsats stänger ner långlivad drogmarknad på darknet
- Förskrivning av cannabis leder till regeländring
- Ålands nya ANDTS-program
- Svalbards historiska ransoneringssystem för alkohol under press
- 15 EU-länder kräver högre tobaksskatt
- Finland skärper lagar för vitt snus
- Frankrike förbjuder rökning där barn vistas
- Skillnad i nikotinbruk för olika åldrar och utbildningsnivå
- Pourmokhtari favorit hos cannabisförespråkare
- Flera alkometare visar felaktiga värden – risk för rattfylla
- Jessica Vikberg har tilldelats Blå Bandets utmärkelse "Framgångsrik opinionsbildare"
- Nykter sommar - för barnens skull!

Så många barn påverkas av alkoholen – utan att få hjälp

Trots att hundratusentals barn lever med föräldrar som dricker för mycket får bara en dryg procent stöd från sin kommun. En ny rapport från IOGT-NTO-rörelsens barnförbund Junis visar att bara en bråkdel av de barn som lever i en familj där det dricks för mycket alkohol får hjälp av sin kommun. Rapporten Lätt att nå har med hjälp av en enkät till Sveriges kommuner kartlagt barns möjligheter att få hjälp när någon i deras familj dricker för mycket. Och resultatet är nedslående enligt rapporten, bara drygt en procent av barnen fick stöd under förra året.

– Det är orimligt att så få barn får det stöd de faktiskt har rätt till. Vi måste sluta tro att det räcker att kommunen erbjuder stöd. I praktiken lämnas de flesta barn ensamma, säger Mona Örjes, Junis talesperson för barnfrågor.

[Ladda ner rapporten](#)

Ny allians ska minska alkoholskadorna i Europa

Ett antal europeiska hälsoorganisationer och experter har gått ihop för att försöka minska alkoholens skador genom att påverka politiska beslut och öka allmänhetens kunskap. WHO:s Europaregion är den av världens regioner där alkoholkonsumtionen är som högst. Alkohol förkortar livet för många européer, särskilt de manliga. Varje timme dör 80 personer på grund av alkohol vilket blir ungefär 800 000 förlorade liv per år.

[Det skriver WHO Europa i ett pressmeddelande](#)

Den nya koalitionen, European Health Alliance on Alcohol, som består av organisationer för sjukvårds- och hälso-personal, ska arbeta för att minska de alkoholrelaterade sjukdomarna, skadorna och dödsfallen.

Försäljning av lustgas begränsas kraftigt

Riksdagen beslöt den 4 juni att begränsa tillgången till lustgas. Bland annat genom att:

- lustgas inte får säljas om det finns särskild anledning att anta att lustgasen ska användas som berusningsmedel
- högst 18 gram lustgas får säljas till en privatperson per tillfälle
- lustgas inte får säljas till en person under 18 år
- lustgas inte får marknadsföras i strid med den nya lagen.

Den nya lagen börjar gälla den 1 juli 2025

Utmaning för hemtjänsten när äldre dricker allt mer

Ny rapport visar en markant ökning av äldre hemtjänsttagare med skadligt bruk eller beroende under det senaste decenniet och personalen står ofta utan verktyg, rutiner och stöd för att möta de svåra situationer som de kan ställas inför. Det gör att de äldre riskerar att inte få den omsorg de behöver.

En färsk lägesrapport från Socialstyrelsen, som bygger på en enkät från närmare 100 äldreomsorgschefer från hela landet, visar att allt fler personer som har hemtjänst lider av skadligt bruk eller beroende. Samtidigt har personalen inte alltid den kompetens eller de förutsättningar som krävs för att hantera de svåra situationer som detta kan innebära.

[Socialstyrelsens rapport finns här](#)

Europas narkotikamarknad i förändring

Den europeiska narkotikamarknaden håller på att förändras. Utbudet av nya cannabisprodukter ökar i Europa och cannabisen som säljs blir allt starkare. För sjunde året i rad ökar kokainbeslagen. Det visar en ny rapport från EU:s narkotikamyndighet.

I den årliga rapporten ”Europeisk narkotikarapport 2025: Trender och utveckling” varnar EU:s narkotikamyndighet, EUDA, för de förändringar som sker på Europas narkotikamarknad, som innebär nya utmaningar både för det förebyggande arbetet och för vård och behandling.

[Läs mer på Folkhälsomyndigheten](#)

Sveriges bryggerier missnöjda med gårdsförsäljningen

Gårdsförsäljningen av alkoholhaltiga drycker som införs i Sverige den 1 juni har potential att bli ett trevligt inslag för delar av besöksnäringen, men enligt Sveriges Bryggerier riskerar reformen att få begränsad effekt för den svenska bryggerinäringen i stort, [skriver Sveriges Bryggerier i ett pressmeddelande](#).

- Regeringens förslag innebär att endast småskaliga producenter kan omfattas, samtidigt som större aktörer exkluderas, trots att dessa i många fall har etablerad besöksverksamhet och skulle kunna bidra till ökad turism.

Forts. >

Europeisk polisinsats stänger ner långlivad drogmarknad på darknet

Polismyndigheter från sex länder, inklusive Sverige, har stängt ner "Archetyp Market", den längst existerande drogmarknaden på darknet, enligt Europol. Insatsen genomfördes mellan 11 och 13 juni med omkring 300 poliser.

– Med denna nedstängning har vi slagit ut en av de längst fungerande drogmarknaderna på darknet och skurit av en viktig försörjningslinje för några av världens farligaste substanser, sade Jean-Philippe Lecouffe, Europols biträdande operativa chef, i ett uttalande.

Marknaden hade 600 000 användare och omsatte minst 250 miljoner euro under sina fem år. Administratören, en 30-årig tysk, greps i Barcelona och tillgångar värda 7,8 miljoner euro beslagtogs.

Förskrivning av cannabis leder till regeländring

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, TLV vill kunna stoppa verksamheter som försöker kringgå reglerna för läkemedelsförmån genom så kallade extemporeläkemedel. Bakgrunden är bland annat en klinik i Stockholm med en omfattande förskrivning av cannabispreparat.

[Läs mer på Drugnews](#)

Självstyrelse ger unika förutsättningar

Ålands nya ANDTS-program

Som ett självstyrt område i Finland har Åland unika förutsättningar för att bedriva rusmedelsförebyggande arbete jämfört med de flesta andra skärgårdssamhällen. Genom åren har Åland stegvis byggt upp sitt arbete på området, både på politisk nivå och genom praktiska åtgärder. Tidigare i år antog Ålands landskapsregering det nya programmet för alkohol-, narkotika-, dopnings-, tobaks- och spelpolitik (ANDTS). Programmet är det senaste steget i en långsiktig strategi för att förstärka och utveckla det förebyggande arbetet inom ANDTS-området.

[Läs mer på popnad](#)

Svalbards historiska ransoneringssystem för alkohol under press

Den arktiska ögruppen Svalbard har sina egna alkohollagar. I öl- och spritbutiken Nordpolet har varje boende ett ransoneringskort. Men det nästan 100 år gamla systemet är kontroversiellt.

[Läs mer på popnad](#)

---

15 EU-länder kräver högre tobaksskatt

Femton EU-länder inklusive Tyskland, Frankrike och Spanien kräver att EU-kommissionen ska gå vidare med ett försenat förslag om höjda tobaksskatter och nya skatter på e-cigarett, [enligt Financial Times](#).

I ett brev till kommissionsordförande Ursula von der Leyen begär länderna att tobaksskattedirektivet uppdateras utan dröjsmål. Ett sådant förslag skulle för första gången införa minimiskatter på e-cigarett, nikotinpåsar och uppvärmd tobak. Förslaget försenades från 2022 på grund av inflationsoron men väntas nu presenteras snart. Italien, Grekland och Rumänien är bland en minoritet av EU-länder som lobbar emot det.

Finland skärper lagar för vitt snus

Finland skärper lagarna för bland annat så kallat vitt snus. Mängden nikotin begränsas, endast vissa angivna smaker får användas och enhetliga förpackningar är några av de nya reglerna. I ett steg mot en stramare kontroll av nikotinprodukter inför Finland omfattande ändringar i tobakslagen med syftet att skydda barn och ungdomar.

[Läs mer på Drugnews](#)

Forts. >

Frankrike förbjuder rökning där barn vistas

Frankrike inför från 1 juli ett omfattande rökförbud på platser där barn kan befinna sig, [enligt Sveriges Radio Ekot](#). Förbudet kommer att gälla stränder, parker, områden utanför skolor och busshållplatser.

Skillnad i nikotinbruk för olika åldrar och utbildningsnivå

De nya nikotinprodukterna som vitt snus och vejps fortsätter att ha sitt starkaste fäste bland de yngsta. Och nikotinvanorna skiljer sig också åt mellan grupper med olika utbildningsnivå. Detta visar en ny rapport från CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Rapporten Självrapporterade rök- och snusvanor 2003–2024 följer hur svenskarnas nikotinvanor utvecklas över tid. Den bygger på svar från cirka 18 000 personer i åldrarna 17–84 år.

[Rapport på CAN hemsida](#)

Pourmokhtari favorit hos cannabisförespråkare

Romina Pourmokhtari – miljöminister i regeringen – lyfts fram som den självklara kandidaten som ny partiledare för Liberalerna för dem som förespråkar legalisering av cannabis, [skriver Drugnews](#).

Under sin tid som ordförande för Liberala ungdomsförbundet argumenterade hon i ett antal artiklar, bland annat i [Drugnews](#), för ungdomsförbundets förslag om att legalisera cannabis. Sedan hon lämnade den posten och gick in i regeringen har hon dock inte gett något besked om sin inställning.

Flera alkomätare visar felaktiga värden – risk för rattfylla

Mer än hälften av de testade alkoholmätarna är opålitliga och ger en felaktig promillehalt, något som kan vara mycket allvarligt om man litat på resultatet. Men det finns också de som visar helt korrekta värden. Det visar Testfaktas laboratorietest.

– Tyvärr finns det fortfarande ett antal mätare på den svenska marknaden som är totalt värdelösa när det gäller att mäta promillehalten korrekt, säger Tomas Jonsson, VD på MHF Test Lab som utförde testet.

[Pressmeddelande](#)

[Testfakta](#)

Jessica Vikberg ”Framgångsrik opinionsbildare”

Jessica Vikberg är ordförande för RNS, Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle. Blå Bandets Oskar Eklund-pris delades ut i samband med Sveriges Blåbandsförbunds rikskonferens som arrangerades på Stensunds folkhögskola. Oskar Eklund startade tidningen Blå Bandet 1883.

Motivering:

Jessica Vikberg har under många år arbetat för Tullverket. Genom sitt arbete har hon sett vilka negativa konsekvenser droger ger. Som förbundsordförande för RNS, Riksförbundet Narkotikafritt Samhälle, är hon en tydlig röst för ett narkotikafritt samhälle. Det har blivit än viktigare när legalisering tyvärr sker i flera länder och att förespråkare för detta finns även i Sverige.

Jessica Vikberg har startat Narkopodden, en podcast som går på djupet i frågor som rör droger, kriminalitet och beroende. Narkopodden ger information och berättelser ur verkligheten. Nu finns över 100 avsnitt! Genom projektet ”Narkotikafri skola” hjälper och stöttar RNS skolor med att förbättra deras drogpolicy och handlingsplaner.

Genom att dela ut Blå Bandets Oskar Eklund-pris till Jessica Vikberg vill vi uppmanera värdefullt opinionsbildande arbete som görs för ett narkotikafritt samhälle.

FOTO: PER-OLOF SVENSSON

Nykter sommar - för barnens skull!

Blå Bandets sommarkampanj vill uppmärksamma alla vuxna; föräldrar, mor- och farföräldrar, vänner, på att närvaro av alkohol skapar otrygghet för barn och unga. Nykterhet behöver du aldrig ångra!

1X2 frågor finns att beställa för att användas vid arrangemang samt sättas upp vid hus och anläggningar. Syftet med de 12 frågorna är att öka kunskap. Man kan delta på flera olika sätt: Vid en aktivitet, när som helst med andra eller helt själv.

Ta gärna hjälp med svaren genom samtal med varandra och internet. Vinsten lottas ut bland alla inskickade svar till förbundet. Svara i mobilen genom QR-kod, via mail eller brev. Varje inskickat svar ger en chans till vinst!

[Mer info på Blå Bandets hemsida](#)

Tipsa gärna om nyheter till nyhetsbrevet!
nyhetsbrev@blabandet.se

Redaktör: Owe Ranebäck
Redigering: Per-Olof Svensson

Seminarium i ALMEDALEN 2025

"HÄLSOVINSTER OCH SAMHÄLLSEFFEKTER AV MINSKAD ALKOHOLKONSUMTION"

Vilka hälsovinster får individer och samhället av en minskad alkoholkonsumtion? Vad säger den senaste forskningen samt hur vi kan bygga ett samhälle där färre drabbas av alkoholrelaterade skador

Fredag 27 juni kl. 09.45-10.30
Cramérgatan, Uppsala Universitet, B-huset,
Huvudentrén, Sal B24

Medverkande:

Emil Juslin, drogpolitisk chef, IOGT-NTO

Föreläsningen följs av ett panelsamtal bestående av:

Emil Juslin, drogpolitisk chef, IOGT-NTO

Helena Hansson, Universitetslektor, ordförande SAD, Svenska Föreningen för Alkohol- och drogforskning (/SAD)

Mathias Hallberg, Professor, ordförande UFOLD, Uppsala Universitet

Dan Hovskär, riksdagsledamot (KD), ordförande SLAN Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor

Johan Hultberg, riksdagsledamot (M), ledamot socialutskottet

Moderator för samtalet är Håkan Eriksson, SLANs generalsekreterare

<https://almedalsveckan.info/rg/almedalsveckan/evenemang-almedalsveckan/2025/468>

Varmt välkomna!

Arrangörer:

UPPSALA
UNIVERSITET

Välkommen
till Blå Bandets
1X2 frågor
2025!

Du kan delta på flera olika sätt:

Vid en aktivitet, när som helst med andra eller helt själv.

Ta gärna hjälp med svaren genom samtal med varandra och internet.

Vi lottar ut vinster bland alla inskickade svar till förbundet.

Svara i mobilen genom QR-kod, via mail eller brev.

Varje inskickat svar ger en chans till vinst!

Så här gör du digitalt!

- Koppla upp dig till vårt digitala frågeformulär, där du svarar på alla frågor. Detta gör du genom att rikta din mobilkamera mot QR-koden till höger.
- När sista frågan är besvarad kan du skicka in svaret digitalt och du får då även reda på de rätta svaren.

Så här gör du via e-post eller brevpост!

- Om du inte kan använda QR-kod, kan du skicka in via e-post eller brevpост.
- Använd 1X2 lapp eller skriv bara frågenummer och 1, X eller 2.
- Mer info efter sista frågan!

*”Nykter sommar - för barnens skull” arrangeras av
Blå Bandets förbund, lokala föreningar, anläggningar samt studieförbundet NBV
Mer info: www.blabandet.se*

*Sommarkampanjen vill uppmärksamma alla vuxna; föräldrar, mor- och farföräldrar,
vänner, på att närvaro av alkohol skapar otrygghet för barn och unga.
Nykterhet behöver du aldrig ångra!*

Blå Bandet

NBV